

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Záviskou v právní věci žalobce **O. Š.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Praha 5, Křížová 25, k žalobě proti správnímu rozhodnutí žalované ze dne 7. 8. 2013 **o nároku na sirotčí důchod,**

t a k t o :

- I. Žaloba se **z a m í t á .**
- II. Žádnému z účastníků se **n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobci byla zamítnuta žádost o sirotčí důchod.

[2] Žalobce podal včasnou žalobu proti v záhlaví označenému rozhodnutí žalované. Důvodnost žaloby opřel o novou právní úpravu, konkrétně novelizované ustanovení § 52 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění od 1. 1. 2012 a novelizované ustanovení § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění od 1. 1. 2010. Uvedl, že otec P. Š. byl prohlášen za mrtvého Okresním soudem v Ostravě dnem 1. 6. 2006. S ohledem na

novou právní úpravu by mělo být rozhodné období pro stanovení invalidního důchodu u zemřelého otce bráno v rozmezí dvaceti let od 1. 6. 1986 do 31. 5. 2006, přičemž pro nárok na sirotčí důchod stačí od 1. 1. 2012 jen polovina požadované doby pojištění. Ve výsledku by mu měl vzniknout nárok na sirotčí důchod ke dni 1. 1. 2012, ke dni účinnosti zákona č. 470/2011 Sb. Takový postup vyplývá i z přechodných ustanovení zákona č. 470/2011 Sb., čl. VII, odst. 3. Navrhoval zrušit napadené rozhodnutí a přiznat sirotčí důchod.

[3] Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě nezpochybnila zákonnost rozhodnutí. Odkázala na ustanovení § 53 zákona o důchodovém pojištění (dále jen zdp), na čl. II zákona č. 306/2008 Sb. o přechodných ustanovení o nárocích na důchody a dále uvedla, že na základě ustanovení o invalidním důchodu zemřelého otce lze proto rozhodovat jen podle předpisů, které neznaly možnost zjišťování doby pojištění 10ti let v posledních 20ti letech před vznikem invalidity. Extenzivním interním výkladem, učiněným ve prospěch pojištěnců, je uznávána doba pojištění 10ti let ve 20ti těm pojištěncům, jimž sice vznikl nárok před 1.1.2010 a nové ustanovení zákona se na ně nevztahuje, dožili-li se alespoň data účinnosti zákona, tj. dne 1.1.2010. Otec žalobce nesplnil podmínku doby pojištění alespoň 5 let v posledních 10 letech předem dnem, který se považuje za den úmrtí, tj. v době od 1.6.1996 do 31.5.2006. Jelikož byl prohlášen za mrtvého dnem 1.6.2006, tj. před 1.1.2010, nevztahují se na něj ve věci prokazování doby pojištění alespoň 10 let v posledních 20ti letech ani zákon č. 155/1995 Sb., ani interní výkladová norma. Ustanovení § 52 odst. 1 písm. b) ZDP, na které se žalobce odvolává, proto nelze aplikovat, když nebyla prokázána ani polovina 5ti leté doby pojištění v 10ti letech a ustanovení, umožňující prokazování 10ti let ve 20ti, se na zemřelého pojištěnce nevztahuje. ČSSZ proto navrhovala zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

[4] Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla námitky a své rozhodnutí čj. X ze dne 3. 6. 2013 potvrdila. V odůvodnění uvedla, že otec dítěte ke dni, k němuž byl prohlášen za mrtvého, 1. 6. 2012, potřebou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod (resp. polovinu této doby) nezískal. Otázku splnění podmínky získání potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod je nutné posuzovat podle právních předpisů účinných ke dni, k němuž byl prohlášen za mrtvého. Možnost splnění podmínky získání potřebné doby pojištění získáním 10 let v období posledních 20 let před vznikem invalidity zákon ke dni, k němuž byl prohlášen za mrtvého, neznal, byla zavedena zákonem č. 306/2008 Sb. s účinností od 1.1.2010. Je obecným principem, že zákon nepůsobí zpětně. Z tohoto důvodu nelze možnost splnění podmínky získání potřebné doby pojištění získáním 10 let v období posledních 20 let před úmrtím otce dítěte zkoumat. Jelikož byl otec účastníka řízení ke dni, k němuž byl prohlášen za mrtvého, starší 28 let, činí potřebná doba pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod podle § 40 odst. 1 písm. f) zdp, ve znění účinném k 1.6.2005, 5 let (pro vznik nároku na sirotčí důchod 2 a půl roku). Podle § 40 odst. 2 zdp se tato doba zjišťuje za období posledních 10 let před úmrtím, tj. od 1.6.1996 do 31.5.2006. V tomto rozhodném období nezískal otec žádnou dobu pojištění. Nárok na pozůstalostní důchod nevznikl.

[5] Z obsahu správního spisu bylo zjištěno, že

- žalobce požádal dne 14. 9. 2012 o sirotčí důchod po zemřelém otci P. Š. Toto doložil potvrzením o studiu a rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 13. 7. 2012 čj. 76P a Nc 467/2009, 0 Nc 1876/2009-92, kterým byl P. Š. prohlášen za mrtvého dnem 1. 6. 2006 (právní moc rozsudku 10. 8. 2012).
- žalovaná vykazala v osobním listě důchodového pojištění zemřelého celkem do 31. 12. 1995 6.328 dnů plus 60 dnů náhradní doby pojištění v roce 1996, z toho v období od 1. 6. 1996 do 31. 5. 2006 jen 60 dnů náhradní doby pojištění a v období od 1. 6. 1986 do 31. 5. 2006 3.561 dnů.
- rozhodnutím ze dne 3. 6. 2013 žalovaná žádost o sirotčí důchod pro nesplnění ustanovení § 52 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. zamítla s odůvodněním, že potřebná doba pojištění pro nárok na sirotčí důchod se zjišťuje z posledních deseti roků před úmrtím a u pojištěnce staršího 28 let činí pět roků. Vzhledem k tomu, že v rozhodném období, tj. v době od 1. 6. 1996 do 31. 5. 2006 nezískal zemřelý ani jeden den pojištění, nárok na sirotčí důchod nevznikl.

[6] Po zhodnocení předložených listin dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná, přičemž soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní – dále jen s.ř.s.).

[7] K datu smrti, 1. 6. 2006, platil právní stav, že *na sirotčí důchod má nárok nezaopatřené dítě, zemřel-li a) rodič (osvojitel) dítěte, nebo b) osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů, a dítě na ni bylo v době její smrti převážně odkázáno výživou, kterou nemohli ze závažných důvodů zajistit jeho rodiče, jestliže rodič (osvojitel) nebo osoba uvedená v písmenu b) byli poživateli starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu nebo ke dni smrti splnili podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřeli následkem pracovního úrazu* (ust. § 52 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb.).

[8] Vzhledem k věku zemřelého a skutečnosti, že k datu úmrtí nepožíval žádný typ invalidního důchodu, připadalo do úvahy pouze posouzení nároku na invalidní důchod. Den stanovené smrti, 1. 6. 2006, je nutno pokládat za den vzniku invalidity a pro nárok na invalidní důchod dle právní úpravy platné k uvedenému dni, zemřelý musel splnit podmínku doby pojištění v rozsahu pěti roků v období z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity (§ 40 odst. 1 písm. f/ a odst. 2 zák. o důchodovém pojištění).

[9] S odkazem na uvedené v odstavci [5 a 8] tohoto rozsudku zemřelý podmínku doby pojištění k 1. 6. 2006 nesplnil. Toto ostatně žalobce ve své žalobě nepopřel. Jeho žalobní námitkou je požadavek aplikace novelizovaných ustanovení § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění s účinností od 1. 1. 2010 zákonem č. 306/2008 Sb., kdy ustanovení § 40

odst. 2 zdp byl doplněno o větu druhou „ U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků“. Dle tohoto ustanovení by zemřelý v období od 1. 6. 1986 do 31. 5. 2006 získal 3.501 dnů (nelze započítat náhradní dobu pojištění), což představuje 9 roků a 216 dní. A dále požadavek aplikace novelizovaného ustanovení § 52 odst. 1 zdp zákonem č. 428/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012, kdy do citovaného ustanovení byla vložena poslední věta „Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se pro účely vzniku nároku na sirotčí důchod považuje za splněnou, byla-li získána aspoň polovina potřebné doby pojištění uvedené v § 40. Kombinací těchto dvou novelizací by došlo podle žalobce k naplnění podmínky pro vznik nároku na sirotčí důchod.

[10] Soud žalobci nepřisvědčil. Předně soud nesouhlasí s žalobcem o možnosti využití alternativní podmínky potřebné doby pojištění vyjádřené v § 40 odst. 2 zdp. Alternativní podmínku u pojištěnce staršího 38 let v délce pojištění 10 let z posledních 20 let před vznikem invalidity lze použít s nárokem k 1. 1. 2010 i v případech, kdo nesplnil základní podmínku pět let z deseti roků ke dni vzniku invalidity před 1. 1. 2010, pokud ke dni vzniku invalidity splňoval alternativní podmínku, avšak pouze a jedině pro invalidní důchody, nikoliv pro pozůstalostní dávky. Ustanovení § 52 odst. 1 zdp zcela pregnantně stanoví, že zemřelý rodič musí splnit ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod (ustanovení § 54 odst. 1 zdp obecně stanoví, že nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem). Ke dni smrti tato podmínka splněna nebyla. Zemřelý rodič ke dni smrti nesplnil podmínku doby pojištění pro nárok na invalidní důchod, a tudíž i možnost odvodit z tohoto právního vztahu pozůstalostní dávku. Sirotčí důchod je důchodová dávka odvozená z nároku na důchod zemřelé osoby. Jestliže zemřelá osoba ke dni smrti nesplnila podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod, nemůže tento nedostatek být zhojen v následném období, a to ani novou legislativní úpravou, ledaže by tato úprava měla přechodná ustanovení zakládající pravou retroaktivitu; takové ustanovení zákon č. 306/2008 neobsahuje. Je zcela logické, že osoba, která zemřela dne 1. 6. 2006 a ke dni smrti nesplnila potřebnou dobu pojištění, nemůže tuto splnit ani k pozdějšímu datu, téměř čtyři roky po své smrti (k 1.1.2010).

[11] Uvedené v odstavci [10] tohoto rozsudku pak brání využití výhody věty druhé odst. 1 § 52 zdp založené zák. č. 470/2011 Sb. od 1. 1. 2012, tj. snížením požadované doby pojištění na polovinu.

[12] Vzhledem k výše uvedenému soud žalobu dle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl, přičemž s ohledem na souhlas účastníků řízení rozhodl bez jednání dle ust. § 51 s.ř.s.

[13] Žádnému z účastníků nepřiznal soud právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně nebyla úspěšná a žalovaná nemá právo na náhradu nákladů ze zákona (§ 60 odst. 1, 2 s.ř.s.).

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních

u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí č. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ostravě dne 26. srpna 2014

JUDr. Jana Záviská
samosoudkyně